

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

İstihdam İçin Beceri Engel Tanımıyor

ENGELLİ HAKLARI REHBERİ

Dezavantajlı Kişilerin Sosyal Entegrasyonu İle İstihdam Edilebilirliklerinin Geliştirilmesi Hibe Programı

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali katkısıyla hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca Ordu Üniversitesi sorumludur ve bu içerik hiçbir şekilde Avrupa Birliği veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüş ve tutumunu yansıtmamaktadır.

İçindekiler

İstihdam ve Mesleki Rehabilitasyon	
Sosyal Güvenlik	
Özel Donanımlı Araç	
Vergi Muafiyeti	
Eğitim	
Kimlik Kartı Ve Sağlık Kurulu Raporu İle Engellilere Sağlanan Haklar	
Engellilere Tanınan Haklardan Faydalanmak İçin Yapılması Gerekenler	

ENGELLİ SAYILMAK VE ENGELLİLERE TANINAN HAKLARDAN FAYDALANMAK İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

Ülkemizde engelli sayılmak ve engellilere tanınan haklardan faydalanabilmek için öncelikle yetkili sağlık kuruluşlarından usulüne göre alınmış ve engel oranının en az % 40 olduğunu gösteren bir engelli sağlık kurulu raporu sahibi olmak gerekmektedir. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun 3. Maddesine göre:

ENGELLİ; doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, ruhsal, zihinsel, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişidir.

Aşağıda yapılacak açıklamalar son derece önemlidir ve dikkatle okunmalıdır. Zira birçok vatandaşımız konu hakkında yeterli bilgiye sahip değildir ve bilgisi olmayan memurlar tarafından mağdur edilmektedir.

Engelli Sağlık Kurulu Raporu Nasıl Alınır ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Nelerdir:

- Engelli Sağlık Kurulu Raporu, ilgili kurumun sevk etmesi veya engelli vatandaşların doğrudan müracaatıyla Engelli Sağlık Kurulu Raporu vermeye yetkili sağlık kuruluşlarından alınabilir. Rapor vermeye yetkili sağlık kuruluşları, Sağlık Bakanlığının www.saglik.gov.tr adresinden öğrenilebilmektedir. Sizi sağlık kuruluşuna bir kurumun sevk etmesi gerekmemektedir, siz kendiniz de direkt hastaneye giderek rapor alabilirsiniz.
- Engelli raporu almak isteyen Bakanlığın internet sitesinde yer alan her hangi bir sağlık kuruluşuna giderek raporunu alabilecektir.
- Engelli Sağlık Kurulu Raporu alanlardan ücret talep edilmeyeceği Sağlık Bakanlığı-Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2010/31 sayılı genelgesinde yer almaktadır.
- 30.03.2013 tarihinden sonra alınmış bir raporunuz varsa Rapor Yönetmeliğinin 2. Maddesinde yer alan istisnalar dışında hiçbir kurum sizden yeni rapor talep edemez.

İstisnalar: (2) 8/10/1986 tarihli ve 86/11092 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği kapsamında asker hastanelerince malullük aylığı bağlanacaklar için verilecek engelli sağlık kurulu raporları ile sosyal güvenlik kuruluşlarınca primli sisteme tabi olanlara bağlanacak malullük aylıkları için istenecek engelli sağlık kurulu raporları ve vergi indirimini için istenecek engelli sağlık kurulu raporlarının nihai kararları bu Yönetmelik kapsamında değerlendirilmez,

- İster kurum sevkiyle olsun isterse doğrudan doğruya ilgisinin müracaatıyla olsun sağlık kuruluşu düzenlediği raporun en az bir suretini mutlaka ilgisine vermek zorundadır. Çünkü raporda faydalanılması muhtemel tüm haklar yer almaktadır ve ilgisinin durumuna göre faydalanması gereken tüm haklar için birer suret tasdik edilip kendisine verilmesi gerekmektedir,
- Rapor almak üzere sağlık kuruluşuna müracaat ettiğinizde eğer size raporu ne için almak istediğiniz sorulursa her hangi bir neden bildirmenize gerek bulunmamaktadır. Zira yeni sistemde Sağlık Bakanlığı raporun formatını belirlemiştir. Bu formatın dışında verilen raporları kesinlikle kabul etmeyiniz. Yeni yönetmelikte mükerrer rapor yasağı bulunduğundan almış olduğunuz rapor her işlemde geçerli sayılacaktır ve yeni rapor almanız yasaklandığından eksik düzenlenen raporlar sizlere sıkıntı doğuracaktır. Bu nedenle aldığınız raporu dikkatle inceleyiniz ve eksik olan hususları zamanında tamamlatınız.
- Almış olduğunuz raporun oranının düşük olduğunu düşünüyorsanız mutlaka İl Sağlık Müdürlüğü'ne itiraz etmeniz gerekmektedir. İl Sağlık Müdürlüğü sizi başka bir sağlık kuruluşuna yönlendirecektir. Eğer her iki sağlık kuruluşundan da alınan rapor dereceleri aynıysa rapor kesinleşecek, oranlar birbirinden farklıysa İl Sağlık Müdürlüğü bu defa hakem sağlık kuruluşuna yönlendirme yapacaktır. Bu sağlık kuruluşundan alınan rapor kesin rapordur. İl Sağlık Müdürlüğü'ne itiraz edilmeden alınan raporlar mükerrer rapor yasağı nedeniyle geçersiz sayılacaktır.

1. Engellilerin haklarıyla ilgili her türlü bilgiyi nereden öğrenebilirim?

Engellilerin yasal haklarıyla ilgili her türlü bilgiye **Fiziksel Engelliler Vakfı** bünyesinde kurulan **Mutlu Engelli Hattı Çağrı Merkezi'nin 444 60 00** ve **Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Alo Sosyal Yardım Hattı'nın 144** numaralı telefonları aranarak ulaşılabilir.

İSTİHDAM VE MESLEKİ REHABİLİTASYON

2. Hangi işyerlerinin engelli işçi çalıştırma zorunluluğu vardır?

4857 Sayılı iş kanunu kapsamındaki 50 ve üzeri işçi çalıştıran kamu işyerlerinde %4 ve özel sektör işyerlerinde %3 olarak engelli çalıştırma oranı belirlenmiştir.

3. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmesi gereken engelli memur oranı ne kadardır?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre; kurum ve kuruluşlar çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli personel çalıştırmak zorundadır. %3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dâhil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

4. Engellilerin istihdamına ilişkin görev ve yetki hangi kurumlardadır?

Engelli kişilerin devlet memuru olarak istihdamları ÖSYM tarafından yapılacak EKPS neticesinde Başbakanlık veya onun görevlendireceği bir merkez koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca, işçi olarak istihdamları ise Türkiye İş Kurumu tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca engelli istihdamı ile ilgili yürütülen projeler ile de istihdamlar gerçekleştirilmektedir.

5. İstihdam ile ilgili yürütülen bir proje var mıdır?

Fiziksel Engelliler Vakfı tarafından 2005 yılından bugüne hayata geçirilen Özümüzle Üretiyoruz Projesi engelli bireylerin özel sektör kuruluşlarında istihdamını sağlamaktadır. Proje, 2005 yılından bugüne 3201 engelli adayın istihdamını sağlayarak önemli bir başarıya imza atmıştır. Proje kapsamında öncelikle İŞKUR'a kayıtlı engelli bireylerle, sağlıklı bir iş yönlendirilmesi gerçekleştirmek için ön mülakat yapılarak iş potansiyelleri tespit edilmektedir. İşverenlerden gelen iş talepleri ve mülakatlarda elde edilen bilgiler doğrultusunda, uygun adaya uygun iş felsefesiyle adaylar işverenlerle buluşturulmaktadır. 8 dönemdir yürütülen proje kapsamında işe kabulü sağlanan engelli birey sayısı 3201'e ulaşmıştır.

Projeye dâhil olmak için 0212 343 77 77 numaralı telefonla iletişime geçilebilir.

6. İstihdamı güç olan engellilerle ilgili düzenlemeler nelerdir?

Engellilik durumları sebebiyle iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engellilerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır. 6518 sayılı kanunla çeşitli kanunlarda değişiklik yapılarak korumalı işyerlerine çok sayıda teşvik getirilmiştir.

7. Memur olmak için hangi yol izlenmelidir?

Engelliler için sınavlar, ilk defa Devlet memuru olarak atanacaklar için açılan sınavlardan "KPSS'den" ayrı zamanlı olarak, engelli kontenjanı açığı bulunduğu sürece engel grupları ve eğitim durumları dikkate alınarak ÖSYM tarafından EKPS adı altında merkezi olarak yapılır. Atama yapılabilmesi için bu sınava girmek gerekmektedir.

Engelli açığı bulunan kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için alım yapacakları engellilere ilişkin taleplerini her yılın Ekim ayının sonuna kadar Devlet Personel Başkanlığına bildirmek zorundadır.

8. Engelli memurların çalışma saatleriyle ilgili düzenleme ne şekildedir?

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan engelli memurlar, istemedikleri sürece mesaiye bırakılamayacak ve talepleri halinde çalışma saatleri yani işe başlama işi bırakma ve öğle dinlenmesine ilişkin amirlerince düzenleme yapılabilecektir.

9. EKPS'de hangi alanlardan sorular çıkmaktadır?

Yapılan sınav, Genel Yetenek Testi ve Genel Kültür Testi olarak iki gruba ayrılır ve her iki kısımda;

I.	<u>Genel Yetenek Testi</u>	<u>Soru Sayısı</u>
a.	Türkçe	15
b.	Matematik	15
II.	<u>Genel Kültür Testi</u>	<u>Soru Sayısı</u>
a.	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	10
b.	Temel Yurttaşlık Bilgisi	6

c.	Türk Kültür ve Medeniyetleri	3
d.	Türkiye Coğrafyası	5
e.	Türkiye ve Dünya ile ilgili Genel ve Güncel Sosyoekonomik Konular	6

olmak üzere toplamda 60 soru yer almaktadır.

10. Memurluğa yerleştirme işlemleri zihinsel engelliler ve ilköğretim mezunu diğer engelli grupları için ne şekilde yapılacaktır?

Zihinsel engelliler ve ilköğretim mezunu engelliler yazılı sınava tabi olmaksızın kura usulüyle atanacaklardır.

11. Sınav sonuçları hangi sürede ve nasıl ilan edilir?

Sınav sonuçları, ÖSYM tarafından sınav bitim tarihinden itibaren en geç 30 gün içinde adayların puanları ile birlikte ilan edilir ve sonuçlar ÖSYM'nin aday işlemleri sisteminden aday giriş şifresi ve TC. Kimlik nosuyla öğrenilir.

12. Sınavı kazananlar ne yapmalıdır?

Duyurusu yapılan kadrolara, başarı sırasına göre ataması yapılacak adayların verilen süre içinde atanacağı kadroya ilişkin kurumca istenilen belgelerle birlikte kuruma müracaat etmeleri gerekir.

13. Herhangi bir kurumda memur olarak çalışmakta olanlar açılan memurluk sınavına girebilirler mi?

1) Halen memur olarak çalışmakta olanlar, başka hizmet sınıfı kapsamındaki kadrolar ile buldukları kadrolardan farklı olmak kaydıyla mezunu oldukları eğitim programları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadrolar hariç olmak üzere bu Yönetmelik kapsamında yerleştirme işlemlerine başvuramaz, yerleştirilseler dahi atamaları yapılamaz.

2) Diğer kanunlarla memurluğa atanmaları engellenen adaylar da bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yerleştirme işlemlerine başvuramaz, yerleştirilseler dahi atamaları yapılamaz.

3) EKPS veya kura sonucuna göre yerleştirildiği halde atama için aranılan koşulları taşımayan veya istenilen belgeleri süresi içerisinde getirmeyen adayların atamaları yapılamaz.

4) EKPS ve kura sonucuna göre yerleştirilmiş olmak bu maddede sayılanlar için herhangi bir hak teşkil etmez.

5) Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, herhangi bir kadroya yerleştirilen ancak atanamayan adaylar, aynı dönem içerisinde yapılacak yerleştirmelere başvuramaz.

14. Engelli memurlara tayinle ilgili tanınmış bir hak var mıdır?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 72 nci maddesinde "İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır." Şeklinde düzenleme yer almaktadır.

15. Kamu ve özel sektörde işçi olmak için ne yapılmalıdır?

Türkiye İş Kurumu'nun herhangi bir birimine şahsen başvurarak kayıt yaptırmak ve ilgili birimle sürekli iletişim halinde olmak gerekmektedir. Türkiye İş Kurumu'nun ilan ettiği açık işler ve kamu kurumlarına alınacak işçiler için yapılacak sınavlar İŞKUR Web (www.iskur.gov.tr) sitesinde ve İŞKUR İl Müdürlüklerinde duyurulmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında işçi olarak istihdam edilebilmek için, merkezî sınavlara yani KPSS veya EKPS'ye girmek gerekmektedir.

16. Kamuda işçi olmak için sınavlar nasıl yapılmaktadır?

Sınav; yazılı veya sözlü yöntemlerinden biri veya ikisi kullanılarak, meslekî bilgi ve becerilere ilişkin konulardan yapılır. Sınav; katılanların engel grupları ve ulaşılabilirlikleri göz önüne alınarak uygun ortamlarda yapılır. Sınavın şekli ve soruları, meslekî bilgi ve görevle ilgili bilgi ve becerilerine ilişkin konularda işitme ve/veya dil ve konuşma, zihinsel

engelliler için öğrenme ve algılama düzeyleri ile dil gelişimleri ve sözel iletişim güçlükleri esas alınmak suretiyle belirlenir.

17. Kamuda işçi olabilmek için girilen sınavlarda adayın puan hesaplaması nasıl yapılmaktadır?

Adayın başarı puanı; hem yazılı hem de sözlü sınav yapılması hâlinde, adayın KPSS puanının yüzde ellisi, yazılı sınav puanının yüzde otuzu, sözlü sınav puanının yüzde yirmisi; sadece yazılı ya da sadece sözlü sınav yapılması hâlinde adayın KPSS puanının yüzde yetmişi, yazılı veya sözlü sınav puanının yüzde otuzu alınarak hesaplanır.

18. Kamuya işçi almak için yapılan sınavların sonuçları nasıl duyurulmaktadır?

Yapılan sınav sonucunda, asıl ve yedek liste belirlenir. Sınav sonuçları, sınavın bitiminden itibaren yedi gün içinde talepte bulunan kamu kurum ve kuruluşları tarafından herkesin görebileceği bir yere asılmak, varsa internet sitesinde ilan edilmek suretiyle açıklanır. Sonuçlar sınava giren adaylara ayrıca yazılı olarak bildirilir. Sınavda başarılı olan adayların sınav sonuçları iadeli taahhütlü posta ile gönderilir.

19. Kamuya işçi almak için yapılan sınav sonuçlarına itiraz ne şekilde yapılır?

Adaylar, sonuçların tebliğinden itibaren yedi iş günü içinde sınav kuruluna itiraz edebilir. Yapılan itirazlar, sınav kuruluna ulaştığı tarihten itibaren on gün içinde sonuçlandırılarak, nihaî karar itiraz sahibine iadeli taahhütlü posta ile bildirilir.

20. Kamuda işçi olmak için özel şartlar var mıdır?

Okuryazar, ilköğretim mezunu ve zihinsel engeli olanlar kamu kurum ve kuruluşlarında işçi olmak için sınava tabi tutulmazlar. Bu kapsamda bulunan ve talep koşullarına uygun başvuranlar, noter huzurunda kura çekimine tabi tutulurlar.

21. Sınav duyurularını nereden öğrenebiliriz?

Kurumların açtığı sınavlar ve engelli personel alımına ilişkin duyuruları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 0(312) 705 70 00-01-02-03 no'lu telefonlarını ve ALO 144'ü arayarak veya www.eyh.gov.tr web adresinden düzenli olarak takip etmeniz mümkündür.

Ayrıca bu bilgileri Mutlu Engelli Çağrı Merkezi'nin 444 6000 nolu telefonunu da arayarak öğrenebilirsiniz.

22. Engelli istihdamı gerçekleştiren firmalara sağlanan destekler var mıdır?

Engellilerin istihdamı konusunda işverenler için yasal zorunluluk yanında teşvikler de söz konusudur.

Zorunluluk kapsamında olsun veya olmasın tüm işverenlerin çalıştırdığı engellilerin sigorta priminin işveren payının tamamı hazine tarafından karşılanmaktadır.

23. Kamu kurum ve kuruluşlarının engelli memur çalıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden sorumlu ve yetkili kurum hangisidir?

Kamu kurum ve kuruluşlarının engelli memur çalıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı sorumludur

24. Kamuda engelli memur çalıştırmamanın yaptırımı var mıdır?

Kamuda engelli memur çalıştırmamanın herhangi bir yaptırımı bulunmamaktadır.

25. Kamu ve özel sektör işverenlerinin engelli işçi çalıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden sorumlu ve yetkili kurum hangisidir?

Kamu ve özel sektör işverenlerinin engelli işçi çalıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetiminden İŞKUR İl Müdürü sorumlu ve yetkilidir.

26. Kamu ve özel sektörde engelli çalıştırmamanın yaptırımı var mıdır?

Kamu ve özel sektör işverenlerinden sorumluluğunu yerine getirmeyenlerden her ay çalıştırmadığı her engelli için belli bir miktar para cezası kesilmektedir. Bu ceza, **2014 yılı için 1.903,00 TL'dir.**

27. Engelli istihdam etme sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerden toplanan para cezaları hangi amaçlar için kullanılmaktadır?

Engelli istihdam etme sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerden toplanan ceza paraları, engellilerin meslekî eğitim ve meslekî rehabilitasyonu, kendi işini kurma ve bu gibi projelerde kullanılmak üzere Türkiye İş Kurumu'na aktarılmaktadır.

28. İşverenler işyerlerinde engellilere yönelik düzenleme yapmakla yükümlü müdür?

a) Memurlar için: “engelli memur çalıştırmak zorunda olan kurum ve kuruluşlar çalışma yerlerini engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak şekilde düzenlemek, gerekli tedbirleri almak ve engellilerin çalışmalarını ilgili özel yardımcı ve destekleyici araç-gereçleri temin etmek zorundadır. Belirli bir mesleği olan engellilerin meslekleri ile ilgili işlerde çalıştırılmaları esastır. Belirli bir mesleği olmayan veya mesleğine uygun kadro bulunmayan engelliler, engel durumlarına göre, yapabilecekleri hizmetlere ait kadrolarda çalıştırılır. Engelliler, engellerini artırıcı veya ek engel getirici işlerde çalıştırılmazlar.

b) İşçiler için: işverenler, işyerlerini, imkânlar ölçüsünde, engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak şekilde hazırlamak, sağlıkları için gerekli tedbirleri almak, mesleklerinde veya mesleklerine yakın işlerde çalıştırmak, işyerleriyle ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirmek, çalışmalarını için gerekli araç ve gereçleri sağlamak zorundadır. Engelliler, yapabilecekleri işler dışında sağlıklarına zarar verecek ve engellerini arttıracak işlerde çalıştırılmaz. Uygun koşulların varlığı halinde çalışma sürelerinin başlangıç ve bitiş saatleri, engellinin durumuna göre belirlenir.

29. Özelleştirilen veya özelleştirilme kapsamına alınan kamu kuruluşlarında çalışan engellilerin yasal hakları nelerdir?

Kapatma ve tasfiye hâllerinde işten çıkarılan engellilere, iş kaybı tazminatı, kanunun diğer çalışanlara tanıdığı oranın iki katı olarak ödenir.

Ayrıca engellilerin, mesleklerinde geliştirilmesine, bir meslekte yetiştirilmesine veya meslek edindirilmesine ilişkin eğitim giderleri ile yeni iş bulmalarına katkı sağlamak amacıyla yapılacak giderler Özelleştirme Fonundan karşılanır.

30. Engellilere yönelik meslekî eğitim faaliyetlerini hangi kurum/kuruluşlar yürütmektedir?

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde;

- İşitme Engelliler Çok Programlı Liseleri,
- Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri,
- Zihinsel engellilere yönelik Meslekî Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri
- Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri Engellilere yönelik meslekî eğitim programları düzenlemektedir.
- Yine İŞKUR ve İBB Meslek Edindirme Kursları da bu konuda eğitimler düzenlemektedir.

31. Meslekî eğitim faaliyetlerinden faydalanmak isteyenler nereye başvurmalıdır?

Meslekî eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler;

- Ankara'daki kuruluşlar için Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne,
- İllerdeki kuruluşlar için il Millî Eğitim Müdürlüklerine başvurabilirler.

32. Engellilere yönelik meslek edindirme kurslarını hangi kurum/kuruluşlar düzenlemektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Engellilere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

33. Engellilerin meslekî rehabilitasyonu ile ilgili düzenlemeler neyi öngörmektedir?

5378 sayılı Engelliler Kanunu'nun 13'üncü maddesi bu konuda yeni bir düzenleme getirmiştir. “Engellilerin yeteneklerine göre mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı kısıtlanamaz. Engellilerin yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri bir işte eğitilmesi, meslek kazandırılması, verimli kılınarak ekonomik ve sosyal refahının sağlanması amacıyla meslekî rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması esastır.

Gerçek veya tüzel kişilerce açılacak olan özel meslekî rehabilitasyon merkezleri, yetenek geliştirme merkezleri ve korumalı işyerlerinin değişik tipleri ile özel işyerlerinde bireylerin bireysel gelişimleri ve yeteneklerine uygun iş veya becerilerini geliştirici tedbirler alınır. Bu alandaki hizmetler ihtiyaçlara göre iş ve meslek analizi yapılarak hizmet satın

alınması suretiyle temin edilebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından da verilir. Belediyeler bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli gördüğü hallerde, halk eğitim ve çıraklık eğitim merkezleri ile işbirliği yapar. Engellinin rehabilitasyon talebinin karşılanamaması halinde engelli, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl bütçe talimatında belirlenen miktarı hizmetin satın alındığı merkeze öder.”

34. Engellilere karşı istihdam sürecinde ayrımcılığı önlemeye ilişkin nasıl bir düzenleme vardır?

5378 sayılı Engelliler Hakkında Yasanın 14'üncü maddesinde; “İşe alımda; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde engellilerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan engellilerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, engeliyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan engellilerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Engellilik durumları sebebiyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engellilerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır. Şeklinde düzenlemeler mevcuttur.

35. Engellilere karşı ayrımcılığı engelleyen bir düzenleme var mıdır?

Engelliler Hakkında Kanunla TCK madde 122'de yapılan değişiklikle engellilik nedeniyle şahısların ayrımcılığa tabi tutulmaları suç sayılmış ve bu kapsamdaki davranışlar 1 aydan 6 aya kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılmıştır.

36. Engelli çalıştırma zorunluluğu gemilerde de var mıdır?

Deniz İş Kanunu kapsamına giren işyeri ve gemilerde de %3 engelli çalıştırma zorunluluğu vardır. İşverenlere çalıştırmadığı her engelli ve çalıştırmadığı her ay için 2 bin TL idari para cezası uygulanmaktadır.

SOSYAL GÜVENLİK

37. Devlet memurları nasıl emekli olurlar?

5510 sayılı kanundan önce çalışmaya başlayan ve çalışmaya başlamadan önce usulüne uygun alınmış bir raporla en az %40 engelli olduğunu gösterir raporu bulunanlarla, doğuştan %40 engelli olduğunu gösterir raporu bulunanlar 5400 gün prim yatırmak suretiyle emekli olma hakkı elde edeceklerdir.

İlk kez 01.10.2008 tarihinden sonra kuruma tabi olup memur olanlardan, engel derecesi %50-59 arasında olanlar 5760, %40-49 arasında olanlar 6480 günde emekli olabileceklerdir.

38. Sigortalı çalışanlar kaç yılda emekli olur?

01.10.2008 tarihinden itibaren ilk kez sigorta girişi olanlar 5510 sayılı yasanın 28. Maddesine göre;

Sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce 25 inci maddenin ikinci fıkrasına göre malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalık veya engeli bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılara, en az on beş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3960 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla yaşlılık aylığı bağlanır.

Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularının sağlık kurullarınca usulüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, Kurum Sağlık Kurulunca çalışma gücündeki engel oranının;

a) % 50 ilâ % 59 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 16 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4320 gün,

b) % 40 ilâ % 49 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 18 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4680 gün, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla yaşlılık aylığına hak kazanırlar.

01.10.2008 tarihinden önce sigorta girişi olanlar için emeklilik, sigorta giriş tarihi ve engel derecesine göre farklılık göstermektedir. Aşağıdaki tabloda sigorta giriş tarihi ve engel derecesine göre emeklilik süreleri belirtilmiştir.

Sigortalılık Başlangıcı	1. Derece (yüzde 80 ve üzeri)	2. Derece (yüzde 60-79 arası)	3. Derece (yüzde 40-59 arası)
05.08.1991 ve daha önce	15 yıl - 3600 gün	15 yıl - 3600 gün	15 yıl - 3600 gün
06.08.1991- 05.08.1994	15 yıl - 3600 gün	15 yıl, 8 ay – 3680 gün	16 yıl - 3760 gün
06.08.1994 - 05.08.1997	15 yıl - 3600 gün	16 yıl, 4 ay - 3760 gün	17 yıl - 3920 gün
06.08.1997 - 05.08.2000	15 yıl - 3600 gün	17 yıl - 3840 gün	18 yıl - 4080 gün
06.08.2000 - 05.08.2003	15 yıl - 3600 gün	17 yıl, 8 ay - 3920 gün	19 yıl - 4240 gün
05.08.2003 den sonra	15 yıl - 3600 gün	18 yıl - 4000 gün	20 yıl - 4400 gün

39. Kendi hesabına çalışanların emekliliği nasıldır?

İlk kez 01.10.2008 tarihinden önce kurum kaydı bulunanlardan;

- Çalışma gücü kaybı %60' ın altında olanlar 4320 gün,
- Çalışma gücü kaybı %60 ve üzeri olanlar ise 3960 gün prim ödemek şartıyla emekli olabileceklerdir.

Kendi hesabına çalışanlarda, eksik gün sayısının hizmet borçlanması yapılması suretiyle tamamlanması sağlandığı gibi sigortalı sevk talep ettiği tarihte kuruma pirim borcu olsa da sevk yapılması sağlanacak fakat tüm masraflar sigortalı tarafından karşılanacaktır.

40. Farklı sosyal güvenlik kurumlarında çalışmaları bulunan kişilerin emekliliği nasıldır?

Çalışan en son çalıştığı kuruma dilekçe vermek suretiyle farklı kurumlarda bulunan çalışmalarının birleştirilmesini talep etmelidir. Çalışanın hangi sosyal güvenlik kurumuna tabi olarak emekli olacağı yatırılmış olduğu son 7 yıllık primin en fazla hangi kurumdan olduğuna bakılarak belirlenecek ve çalışan son olarak üç buçuk yıldan fazla prim ödemiş olduğu kurumun kurallarına göre emekli olacaktır.

41. Malulen emeklilikten faydalanmanın şartları nelerdir?

En az on yıldan beri sigortalı bulunup, toplam olarak 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartıyla malulen emekli olunabilmektedir. Başka birinin sürekli bakımına muhtaç olan kişilerde 10 yıl şartı aranmamaktadır. Ancak ilk kez sigortalı olduğu tarihte %60 veya daha fazla çalışma gücü kaybı bulunan veya ileride maluliyet oranını geçecek şekilde engeli bulunan sigortalı bu haktan faydalanmamaktadır.

42. Çalışmayan ve başkasının sosyal güvencesinden faydalanmayan engellilere sağlık hizmeti sunumu ne şekilde olmaktadır?

Sosyal güvenlik kurumundan engelli aylığı almak veya bakım hizmetinden faydalanmak suretiyle engelliler 5510 sayılı kanununun 60. Maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Bunun dışında kalan engelliler de SGK'ya durumlarını bildirmek ve hiçbir gelirlerinin bulunmaması şartıyla genel sağlık sigortalısı kapsamına gireceklerdir.

SOSYAL YARDIMLAR

43. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce verilen muhtaç aylığından kimler hangi şartlarla yararlanır?

Annesi ya da babası olmayan muhtaç çocuklar ile % 40 ve üzeri engelli olan muhtaçlara;

- Sosyal güvencesi olmaması,
- Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması,
- Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması,

d) Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin Vakıflar Yönetmeliğince belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi halinde muhtaç aylığı bağlanır.

2014 yılında muhtaç engelliler ile yetimlerin her birine aylık olarak **482,10 TL** ödenmektedir.

44. Muhtaç aylığından yararlanmak için hangi evraklarla nereye başvurulur?

Muhtaç aylığı talebinde bulunan kişiler;

Muhtaç aylığı başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra engelli ise engelini belirten sağlık kurulu raporunu ekleyip, ikamet ettiği ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen veya posta ile müracaat eder.

45. Engelli aylığını kimler hangi miktarda alabilir?

a) Engel oranı % 70 ve üzerinde olan ve 18 yaşını dolduran engelliler 3 ayda bir; **1.210 TL (2014 yılı için)**

b) Engel oranı % 40 ile % 69 arasında olan ve 18 yaşını doldurmuş bulunan engelliler 3 ayda bir; **806 TL (2014 yılı için)**

c) Kanunen bakmakla yükümlü olduğu ve fiilen bakımını gerçekleştirdiği 18 yaşını tamamlamamış engelli yakını bulunanlara 3 ayda bir; **806 TL (2014 yılı için)**

d) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan malul olmaları nedeniyle yetim olarak aylık veya gelir alan çocuklara, aylık ya da gelirleri engellilik derecelerine göre alabilecekleri engelli aylığı tutarından düşük olanların ilgili kuruma müracaatta bulunmaları suretiyle aradaki fark tamamlanarak ödeme yapılır.

46. Hangi şartları taşıyanlar engelli aylığından faydalanır?

a) T.C. vatandaşı olan,

b) Herhangi bir işte çalışmayan,

c) Sosyal Güvenlik Kurumu'na tabi olmayan,

d) Nafaka almayan veya alabilecek durumda olmayan,

a) Her ne nam altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı muhtaçlık sınırının altında olan **(01.01.2014 - 30.06.2014 arasında 255,22 TL), (01.07.2014 - 31.12.2014 arasında 270,23 TL)**

e) Kendisine bakmakla yükümlü bir yakını bulunmayan engelliler aylık için gerekli şartları taşıyor kabul edilir.

47. Engelli aylığı için hangi evraklar hazırlanır ve nereye başvurulur?

a) Nüfus Cüzdan örneği (Muhtardan tasdikli),

b) Üç Resim

c) Dilekçe ile Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve ilgili birimlerine müracaat edilir.

48. Engelli maaşları ne zaman ve nereden alınır?

2022 Sayılı Kanuna göre PTT şubelerinden yaşlı ve engelli aylığı alanların ödeme günleri aşağıdaki şekildedir:

a) Doğum yılının son rakamı 0 ve 5 olanlara her dönemin 5. günü,

b) Doğum yılının son rakamı 1 ve 6 olanlara her dönemin 6. günü,

c) Doğum yılının son rakamı 2 ve 7 olanlara her dönemin 7. günü,

d) Doğum yılının son rakamı 3 ve 8 olanlara her dönemin 8. günü

e) Doğum yılının son rakamı 4 ve 9 olanlara her dönemin 9. günü ödeme yapılmaktadır.

49. Engelli aylıkları hangi şartlarda kesilir?

Bağlanan aylıklar, hak sahiplerinin;

b) Ölümü,

c) Türk vatandaşlığından çıkarılması, Türk vatandaşlığını muhafaza edenler hariç yabancı memleket uyruğuna girmesi,

- d) Muhtaçlığının kalkması **(01.01.2014 - 30.06.2014 arasında 255,22 TL), (01.07.2014 - 31.12.2014 arasında 270,23 TL)**
- e) Çalışmaya başlaması,
- f) Bir akitle gerçek veya tüzel kişiler tarafından bakım altına alınması,
- g) Daimi olmayan engel oranının % 40'ın altına düşmesi,
- h) Evlenmesi sebebiyle muhtaç durumdan çıkması,
- i) 18 yaşından küçük olduğu için velisine aylık bağlanan engelinin 18 yaşını tamamlaması,
- j) 18 yaşından küçük olduğu için velisine aylık ödenen engelli çocuk ile velisi arasındaki bakım ilişkisinin fiilen gerçekleşmediğinin belirlenmesi,
- k) Sosyal güvenlik kurumlarından malul olmaları nedeniyle ödenmekte olan yetim aylığı veya gelirin kesilmesi, hallerinde, bu durumlarının meydana geldiği tarihi takip eden dönem başından itibaren kesilir.

50. Engelli aylığını kestirmesi gerektiği halde kestirmeyenlere ceza uygulanır mı?

Aylığı kestirmeyi gerektiren şartlardan biri gerçekleştiği zaman Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve ilgili birimlerine bildirimde bulunarak aylığın kestirilmesi gerekmektedir. Aylık almaya devam olunursa söz konusu durumlar tespit edildiğinde durumun gerçekleştiği tarihten itibaren yersiz ödenen aylıkların faiziyle birlikte iadesi istenmektedir.

6495 sayılı kanunla 2022 sayılı kanuna eklenmiş olan Geçici 3. Maddeyle 02.08.2013 tarihinden önce yersiz ödenmiş olan aylıklar affedilmiştir.

51. Engelli aylığının kesilmesi için nereye ve ne kadar sürede başvurulması gerekir?

Aylık almakta olanlar veya aylık sahiplerinin eş, kardeş, anne, baba, vasi, kayyum veya vekilleri aylıkların kesilmesini gerektiren haller ortaya çıktığında, bu durumları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na 90 günü geçirmeden bildirmekle yükümlüdürler.

Aylık alanlardan bir takvim yılı (01.01.xx-31.12.xx) içerisinde toplam süre olarak bir ödeme dönemini (3 ay) aşmayan çalışması bulunanlar hakkında aylık kesme işlemi uygulanmaz.

52. Bakıma ihtiyacı olanlara devletin sunduğu bir hizmet var mıdır?

%50 ve üzeri ağır engelli olan kişilere hanedeki kişi başına düşen gelir net asgari ücretin 2/3'ünün altında kalmak şartıyla evlerinde veya kurumda bakım hizmeti verilmektedir. Bu hizmetin kurumda yatılı olmak kaydıyla iki asgari ücrete kadar olan kısmı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından ödenmektedir.

Yine aynı şartlarda bakımı aile bireyi ya da yakını tarafından karşılanan engelli için, bakımı yapan kişiye bir asgari ücrete kadar ödeme yapılmaktadır.

53. Evde bakım hizmeti nedir?

Evde bakım hizmeti kendi öz bakım ihtiyaçlarını karşılayamayacak derecede "Ağır engelli" olan kişilere bir yakınları veya vasileri tarafından kendi ikametinde Bakım Hizmetleri Değerlendirme Heyeti tarafından hazırlanan bakım planı doğrultusunda sunulan hizmettir.

54. Bakım hizmetinden kimler yararlanabilir?

- a) Engel derecesi %50 ve üzerinde olup, raporlarında "Ağır Engelli" kısmında " EVET" ibaresi olanlar,
- b) Başkasının yardımı ve bakımı olmadan günlük hayatını devam ettirmesi mümkün olmayanlar (yeme, içme, tuvalet ve temizlik vb. ihtiyaçlarını tek başına gideremeyecek)
- c) Aile bireylerinin her türlü gelirleri toplamı, birey sayısına bölündüğünde kişi başına düşen gelir bir aylık net asgari ücretin 2/3' ünden (01.01.2014 - 30.06.2014 arasında 510,44 TL), (01.07.2014 – 31.12.2014 arasında 540,46 TL) az olanlar bakım hizmeti için başvuruda bulunabilir. *(Hanede birden çok bakıma muhtaç engelli varsa birinci bakıma muhtaç engelliden sonraki her bakıma muhtaç engelli gelir hesaplamasında iki kişi olarak dikkate alınacaktır.)*

55. Bakım hizmeti için nereye başvurulur ve istenen belgeler nelerdir?

İllerdeki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü'ne müracaat etmek gerekmektedir. Evraklar:

- a) Sağlık Kurulu raporu,
- b) Vukuatlı nüfus kayıt örneği,
- c) İkametgâh belgesi,(bakım hizmeti alacak ve bakan kişi)
- d) Bakım hizmeti alacak kişi için 2 resim,
- e) SSK-Emekli Sandığı-Bağkur kurumlarından alınacak gelir beyanı bilgileri,
- f) Eşler boşanmış ise boşanma belgesi,
- g) Bakımı yapacak kişinin dilekçesi,
- h) Tapudan alınacak eşler adına ev kayıt bilgileri,

56. Hangi engelli grupları bakım hizmeti kapsamı içerisindedir?

- a) Özellikle Otistik Çocukların tamamı,
- b) Orta Dereceli Zihinsel Engellilerin bir kısmı,
- c) Ağır Dereceli Zihinsel Engellilerin tamamı,
- d) Birden Fazla Engeli olanların büyük bir bölümü,
- e) Tekerlekli Sandalyedeki engellilerin tamamı, Omurilik Felçlilerin tamamı,
- f) Cerebral Palsy Olanların aynı zamanda Spastik Olanları yani iki engeli olanlar bu gruba girmektedir. Fakat burada en önemli faktör kişinin kendi öz bakım ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olmasıdır.

57. Bir kişi kaç engelliye bakım hizmeti verebilir?

Bakıcı personel bir günde en çok üç bakıma muhtaç engelliye hizmet verebilir. Ancak, bir bakıcı personelin haftalık toplam çalışma süresi, yıllık fazla çalışma süresi dâhilinde yaptırılacak fazla çalışmalar hariç, 4857 sayılı İş Kanununun 63 üncü maddesinde belirtilen çalışma süresini geçemez ve bakım hizmetleri ücretlerinin ödenmesinde, haftalık çalışma sürelerine uyulup uyulmadığı takip edilir. Bakıcı personele fazla çalışma yaptırılmasından dolayı Kurum tarafından ilave bakım ücreti ödenmez.

Bir akraba, bakıma muhtaç bir engelliye veya bakmakla yükümlü olunan bireyler tanımındaki aynı evde yaşayan bakıma muhtaç iki engelliye bakım hizmeti verebilir.

58. Bakıma muhtaç engellinin akrabası yoksa bakım merkezine de yatmak istemiyorsa nasıl bir yol izlenir?

Bakıma muhtaç engellinin veya vasisinin resmi veya özel bakım merkezinden bakım hizmeti almayı istememesi ve bakımını üstlenecek akrabası da bulunamaması halinde; vasisinin bakım hizmetini vermeyi talep etmesi ve bakım hizmetleri değerlendirme heyetinin uygun görmesi şartıyla, vasi akraba kabul edilerek bakıma muhtaç engelliye bakım hizmeti verebilir ve bu hizmet karşılığında bakım ücreti alabilir.

59. Sunuluş şekillerine göre bakım hizmetleri ve ücretleri nelerdir?

- a) Yatılı bakım merkezlerinden, günde yirmi dört saat süreyle bakım hizmeti alan bakıma muhtaç engelliler için iki aylık net asgari ücret tutarında,
- b) Gündüzlü bakım merkezlerinden, günde sekiz saat süreyle tam gün hizmet alan bakıma muhtaç engelliler için bir aylık net asgari ücret tutarında,
- c) Gündüzlü bakım merkezlerinden, günde dört saat süreyle yarım gün bakım hizmeti alan bakıma muhtaç engelliler için bir aylık net asgari ücretin yarısı tutarında,
- d) Gündüzlü veya yatılı bakım merkezlerinde istihdam edilen bakıcı personel tarafından bakıma muhtaç engellinin ikametgâhında günde üç saat süreyle hizmet alan bakıma muhtaç engelliler için bakım merkezine bir aylık net asgari ücret tutarında,

e) Akrabaları tarafından günde yirmi dört saat süreyle bakılan bakıma muhtaç engelliler için bir aylık net asgari ücret tutarında, ödeme yapılır.

Yukarıda yer alan hizmet türlerinden (a) ve (e) maddelerinde belirtilen hizmetlerin, tatil günleri dâhil haftanın yedi günü verilmesi esastır; (b), (c) ve (d) maddelerinde belirtilen hizmetlerin ise haftanın altı günü, dini ve millî bayramlar hariç olmak üzere verilmesi esastır.

60. Bakım hizmeti hangi şartlarda sona erer?

- a) Bakım hizmeti sunulan kişinin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilir hale gelmesi,
b) Engelliye bakım hizmeti sunan kişinin bakım planını uygulamaması,
c) Hanedeki aylık toplam gelirin kişi başına düşen miktarının bir aylık net asgari ücretin 2/3' ünden **(01.01.2014 - 30.06.2014 arasında 510,44 TL), (01.07.2014 – 31.12.2014 arasında 540,46 TL)** fazla olması, hallerinde bakım hizmeti sona erer.

61. Yerel yönetimlerin engellilere sağladığı sosyal hizmetler ve yardımlar var mıdır?

Büyükşehir Belediyeleri, Belediyeler ve İl Özel İdareleri bütçeleri oluşturulduğunda yapılan gider kalemleri arasında yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar da bulunmaktadır. Bunun için bulunduğunuz yerde varsa Büyükşehir Belediyesi veya İl Özel İdaresi ya da Belediye' ye müracaat ederek yapılacak tespit ve istenecek belgeler sonucunda yardımlardan faydalanabilirsiniz.

ÖZEL DONANIMLI ARAÇ

Engelli vatandaşlarımızın motorlu taşıtlarla ilgili faydalandıkları avantajlar 3 başlık altında incelenebilmektedir.

Bunlar;

- a) Yurt içinden sıfır araç alınabilmesi,
b) Yurt dışından gümrük vergisi ödenmeden araç getirilebilmesi,
c) H sınıfı sürücü belgesi olanlarla %90 ve üzeri engel derecesi olan kişiler adına tescilli araçlardan motorlu taşıtlar vergisi alınmamasıdır.

Yurt içinden araç alırken

62. Sıfır araç alımında hangi araçlar için ne tür bir indirim sağlanmaktadır?

Engellilerle ilgili yurtiçinden sıfır araç alımında ÖTV muafiyeti sağlanmaktadır. ÖTV muafiyeti;

- a) Motor hacmi ne olursa olsun tüm motosikletleri,
b) Motor hacmi 1600 cm³ ü geçmeyen binek otomobilleri,
c) Motor hacmi 2800 cm³ ü geçmeyen ticari taşıtları kapsamaktadır.

63. Muafiyetten hangi engelliler faydalanmaktadır?

- a) H Sınıfı sürücü belgesi olan ortopedik engelliler (sağ kolu sağlam olanlar hariç) ile
b) %90 ve üzeri rapor alabilen tüm engelliler faydalanabilir. Sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedyeye ihtiyaç duyan engelliler 2800 cm³e kadar minibüs alabilmektedirler.

Kendisi araç kullanamayacak şekilde engelli olduğu halde muafiyetten faydalananların aldığı araçları kullanacak kişi sınırlaması kaldırılmıştır.

64. ÖTV muafiyetinden faydalanılarak alınan araçlara getirilen sınırlamalar nelerdir?

Muafiyetten faydalanılarak alınan araçlar;

- a) 5 yıl boyunca hiç kimseye devredilemez, kiralanamaz, bağışlanamaz, ödünç olarak verilemez,
b) H sınıfı sürücü belgesi bulunanların araçlarını kullanacak kişilerde sürücü kısıtlaması bulunmamaktadır.
c) H Sınıfı sürücü belgesi sahibi olan kişi, tertibatı uymadıkça veya sürücü belgesinde "otomatik vitesli araç kullanabilir" ibaresi bulunmadıkça başka birinin aracını kullanamaz.
d) Aldığı aracı kendisi kullanamayacak derecede engelli olanlarda ise sürücü kısıtlaması bulunmamaktadır.

65. Hangi durumlarda 5 yıllık süre aranmaz?

Alınan araç yangın, deprem, kaza vb. sebeplerle kullanılamayacak hale gelir ise 5 yıllık süre beklenmeksizin yeniden muafiyetten faydalanılarak araç alınabilir.

66. Araç alırken muafiyetten faydalanabilmek için hangi evraklarla nereye müracaat etmeliyim?

- H Sınıfı sürücü belgesi sahibiyse sürücü belgenizi,
- Engelli raporunuzu,
- Araç için çizilmiş hareket ettirici tertibata dair belgenizi (mühendis tarafından çizilmiş),
- %90 ve üzeri engelliyse engelli raporunuzu aracı almak istediğiniz bayiye vermeniz gerekmektedir.

Yurtdışından araç alırken;

67. Yurt dışından araç alırken nereye müracaat etmeliyim?

Ankara Naklihanesi ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğüne müracaat edilebilir.

Adres: İstanbul Yolu 6.km. TCDD Gümrüklü Ambarları Behiçbey / Ankara

Tel: 0312 397 15 27 0312 397 77 89 / 405 Faks: 0312 397 75 52

68. Yurtdışından araç getirmek için gerekli evraklar nelerdir?

a) Fizik ve Rehabilitasyon merkezince onaylı, 18/3/1998 tarihli " Engellilere Verilecek Sağlık Raporları Hakkında Yönetmelik" e göre alınmış heyet raporunun aslı, (bu raporda; ilgilinin Engelliliği ile bunun derecesinin ve haline göre kullanılabileceği taşıt özelliğinin belirtilmesi gerekir. Şayet ilgili, yurt dışında iken resmi bir hastaneden aldığı ve dış temsilciliklerimize onaylattığı bir rapor ibraz ederse bu raporun 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 41 inci maddesine, uygunluğunun da ayrıca belgelenmesi gerekir.)

b) H sınıfı sürücü belgesi,

c) 1. Yurt dışında ikamet eden malul ve engelliler için; yurda kesin döndüğünü gösteren konsoloslukça onaylı belge ile yurda kesin dönüşünden önce satın alınan taşıtın mülkiyetinin kendisine ait olduğunu gösterir mülkiyet belgesi,

2. **(Değişik: RG 11/01/2008-26753)** Türkiye'de ikamet eden malul ve engelli bağış yapılması halinde; taşıtın bağışlayana ait olduğunu gösterir mülkiyet belgesi ile noter veya konsoloslukça düzenlenmiş bağış belgesi,

3. **(Değişik: RG 11/01/2008-26753)** Taşıtın bir bedel karşılığı; Tüzel kişiden alınması halinde, ithal edilmek istenilen taşıtın cins, marka ve özellikleri ile fiyatını gösteren proforma fatura ve ithal sırasında fatura aslı,

d) Gerçek kişiden alınması halinde, taraflar arasında düzenlenen satış sözleşmesi,

e) Nüfus cüzdanı örneği,

f) 1. İthal olunacak motosiklet veya binek otomobilin malul ve engelli kişinin kendisi tarafından kullanılacağına, başkasının kullanımına veya istifadesine izin verilmeyeceğine,

2. İthal olunacak engelli kişi tarafından kullanılmayan aracın el ve ayak fonksiyonlarını tamamen yitirmiş kişinin üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarından bir sürücü veya engelli kişi tarafından iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılacağına başkasının kullanımına veya istifadesine izin verilmeyeceğine,

3. Ankara Naklihanesi ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğü'nün, izni olmadan mezkûr taşıtların başkasına devredilmeyeceğine ve satılmayacağına, kiralanmayacağına, ödünç verilmeyeceğine,

4. İthal olunan taşıt üzerindeki özel tertibatta da hiçbir değişiklik yapmayacağına İkametgâh değişikliği olması halinde bu değişikliği Ankara Naklihanesi ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğüne bildireceğine dair,

g) **(Değişik: RG 11/01/2008-26753)** Taahhütname. (Ek:1) ; (EK:2) ,

h) İkamet ettiği mahalle veya köy muhtarlığınca düzenlenmiş ikametgâh belgesi,

69. Yurt dışından kimler hangi araçları getirebilir?

a) H sınıfı sürücü belgesi bulunanlar 1600 cm³ binek araçları (arazi taşıtları hariç),

- b) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren sol bacak engeli olan gaziler, 1600 cm³ binek araçları (arazi taşıtları hariç),
- c) Ellerin ve ayaklarını kullanamayacak derecede engelli olanlar araçta engellinin inip binmesini kolaylaştıracak tertibat bulunmak suretiyle 2500 cm³ e kadar minibüs getirebilmektedirler.

Fakat bu aracı getirecek engellilerin yaş ve ağırlığı itibarı ile araca ihtiyaç duyulduğuna Gümrük Müşavirliği tarafından karar verilmesi gerekmektedir. Motosiklet getirilebilmesi için getirilecek olan motosikletin engelliler için özel olarak üretilmiş olması gerekmektedir.

70. Yurt dışından getirilen araçların yedek parça ve tamiratları da muafiyet kapsamında mıdır?

Özel olarak malûl ve engellilerin kullanıma mahsus olan ve yukarıda belirtilen eşya ile birlikte getirilen parça, yedek parça ve aksesuarlar veya bu eşyanın bakım, kontrol, ayarlama ya da tamiri için gerekli olan aletler de muafiyet kapsamındadır. Söz konusu parça, yedek parça ve aksesuarlar ile sair aletlerin eşyanın ithalinden sonra getirilmesi halinde muafiyetin uygulanması için bunların muafeten ithal edilen eşya ile ilgili olduklarının tevsiki gerekir.

71. Yurtdışından getirilen araçlara ilişkin satış ve devir işlemleri nasıldır?

Tebliğ kapsamı eşyanın karşılıklı veya karşılıksız olarak ödünç verilmesi, teminat olarak gösterilmesi, kiralanması, devri, satışı veya muafiyet amacının dışında kullanılması yasaktır. Söz konusu yasak,

- a) İki, üç, dört ve altıncı bölüm kapsamı eşya için bir yıl,
b) Yedinci bölüm kapsamı özel tertibatlı araçlar için üç yıl

Olarak uygulanır.

Beşinci bölüm kapsamı kurtarma araçlarının beyannamenin tescil tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe muafiyetten faydalanmayan kurum ve kuruluşlara gümrük vergileri tahsil edilmeden satışı, hibesi ve devri yapılamaz. On yıl sonrasında, söz konusu araçların satışı veya devrinde gümrük vergileri aranmaz.

Yedinci bölüm kapsamı özel tertibatlı aracın devredilmesi veya satılması halinde aşağıda yer alan hususlar dikkate alınır:

- a) Yedinci bölüm kapsamı gerçek kişilerin tekrar aynı muafiyetten faydalanmak suretiyle bir özel tertibatlı aracı serbest dolaşıma sokmak istemeleri halinde; halen adlarına kayıtlı olan özel tertibatlı aracın serbest dolaşıma girdiği tarihten itibaren en az üç yıl geçmiş olması ve satışı veya devrinin yapılmış olması gerekir.
- b) Kararın 107 nci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında başka bir malul ve engelli kişiye devri veya satışı durumunda, aracı devralacak kişinin engelinin farklı olması halinde araç Ankara Naklihanesi ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğü'ne teslim edilir ve devralacak kişinin engeline uygun tertibat değişikliği anılan gümrük idaresinin gözetiminde yapılır.
- c) Kararın 107 nci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında aracın gümrük idaresinden izin alınmak suretiyle başka bir malul ve engelli kişiye devri veya satışı halinde, Kararın 107 nci maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan süre, aracı devralan kişi açısından aracın devralındığı tarihten itibaren yeniden başlar. 10 yıllık sürenin uygulanmasında ise aracın serbest dolaşıma girdiği tarih esas alınır.
- ç) Özel tertibatlı aracın Kararın 107 nci maddesinin beşinci fıkrasına istinaden üç yıllık süreyi doldurup, beş yıllık süreyi doldurmadan satılması halinde, araca ilişkin özel tüketim vergisi, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu gereğince tahsil edilir.
- d) Malul ve engelli kişinin vefatı halinde;
- i) araç muafiyetten yararlanan başka bir malul ve engelli kişiye devredilebilir,
- ii) varis tarafından kullanılmak istenmesi halinde vergileri tahsil edilir.

VERGİ MUAFİYETİ

72. Engellilerin adına tescilli araçların Motorlu Taşıtlar Vergisi'nden muafiyeti var mıdır?

Engellilik dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtlar, Motorlu Taşıtlar Vergisinden muaftır. **Üstelik bu muafiyette motor hacmi sınırlandırması bulunmamaktadır.**

73. Emlak vergisi muafiyetinden engelliler ne şekilde yararlanmaktadır?

Türkiye sınırları içinde; brüt yüzölçümü 200 m²'yi geçmeyen tek meskeni olan, tek meskende hisseye veya tek meskenin intifa hakkına sahip bulunan engelliler, bu meskenleri için indirimli (sıfır) bina vergisi oranından yararlanırlar.

74. Emlak vergisi muafiyetinden yararlanmak için yapılması gerekenler nelerdir?

Engellilerin indirimli bina vergisi oranından yararlanabilmeleri için bu durumlarını engelli sağlık kurulu raporu ile ilgili belediyelere belgelendirmeleri gerekmektedir.

75. Engellilerin yaşamlarını kolaylaştıracak araç, gereç ve bilgisayar programlarıyla ilgili yapacakları harcamalarda bir indirim söz konusu mudur?

Engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının teslimi katma değer vergisinden muaf tutulmuştur.

76. Gelir Vergisi muafiyetinden kimler faydalanmaktadır?

- Engelli hizmet erbabı,
- Bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan hizmet erbabı,
- Engelli serbest meslek erbabı,
- Bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı,
- Basit usulde vergilendirilenlerden, tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin, imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz gibi) engelliler faydalanmaktadır.

77. Gelir vergisi muafiyetinden faydalanacak kişiler hangi evraklarla nereye müracaat edeceklerdir?

Gelir vergisi muafiyetinden yararlanmak isteyenlerin dilekçe, 16.07.2006 tarihinden sonra alınmış engelli raporu ve aşağıda belirtilen belgelerle birlikte; illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Malmüdürlüğüne başvurması gerekmektedir.

78. Engelli çalışan hangi evraklarla gelir vergisi indirimine başvurur?

- Çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge,
- Nüfus cüzdanı örneği,
- Üç adet fotoğraf,

79. Bakmakla yükümlü olduğu yakını bulunan hizmet erbabı kişiler hangi evraklarla gelir vergisi indirimine başvurur?

- Ücretlinin çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge,
- Engelli kişilerin nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğrafı,
- Engelli kişiye bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belge,

80. Serbest meslek erbabı ve engelli indiriminden yararlanma hakkına sahip basit usulde vergilendirilen engelliler hangi evraklarla gelir vergisi indirimine başvurur?

- Vergi kimlik numarasını gösteren belge,
- Nüfus cüzdanı örneği,
- Üç adet fotoğraf,

81. Bakmakla yükümlü olduğu engelli yakını bulunan serbest meslek erbabı, hangi evraklarla gelir vergisi indirimine başvurur?

- a) Serbest meslek erbabının vergi kimlik numarasını gösteren belge,
- b) Engelli kişilerin nüfus cüzdanı örneği ve üç adet fotoğraf,
- c) Engelli kişiye bakmakla yükümlü olduğunu gösteren belge,

82. Gelir vergisi indiriminden hangi oranlarda faydalanılmaktadır?

- a) Engellilerin ve bakmakla yükümlü olduğu engelli bir yakını bulunan kişilerin fiilen baktığı engelli yakınlarının engel oranları; asgari %80 ve üzeri olanlar birinci derece engelli,
- b) %60-79 arası ikinci derece engelli,
- c) %40-59 arası olanlar ise üçüncü derece engelli olarak kabul edilir ve aşağıda belirtilen engelli indiriminden faydalanırlar.

Engelli indirimi Bakanlar Kurulu'nun yıllık olarak belirlediği özel indirim tutarının;

- a) Birinci derece engelliler için sekiz katı **(2014 yılı için 120 TL)**,
- b) İkinci derece engelliler için dört katı **(2014 yılı için 60.00 TL)**,
- c) Üçüncü derece engelliler için iki katıdır **(2014 yılı için 28.50 TL)**.

EĞİTİMLE İLGİLİ SORULAR VE CEVAPLAR

Engelliler Kanunu'na göre; hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.

83. Engelli çocuğu olan aileler ne yapmalıdır?

Çocuğunun durumunda bir farklılık olduğunu anlar anlamaz ilgili uzmanlardan görüş alıp elindeki bulgular doğrultusunda en yakın Rehberlik Araştırma Merkezi'ne başvurmalıdır.

84. Engelli bireyin ailesine yönelik eğitim hizmetleri nasıl verilmektedir?

Aile eğitimi hizmetleri, bireyin ve ailenin ihtiyaçları doğrultusunda bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde yürütülür. Aile eğitim programları ailenin katılımıyla bir yıllığına planlanır ve aile ile bireyin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda her yıl yeniden geliştirilerek uygulanır. Aile eğitimi hizmetleri, kurumlarda yürütülür. Ancak, ihtiyaç hâlinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

85. Engelli bireyin eğitim hakları nelerdir?

Rehberlik ve araştırma merkezinin eğitsel değerlendirme ve tanılama, eğitim planı, yönlendirme, yerleştirme raporlarıyla birlikte kendisine en uygun resmi veya özel eğitim kurumlarında engeline göre eğitimleri, destek eğitim hizmetleri sağlanarak yaşam ve akademik becerilerinin artırılması sağlanır. Bu eğitimler erken çocukluk dönemi, okul öncesi eğitim, ilköğretim, mesleki eğitim olarak kişinin engeline göre uygulanır.

86. Kaynaştırma eğitimi nedir?

Kaynaştırma: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini bütün kademelerde sürdürme esasına dayanan, destek hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır. Başka bir deyişle engelli bireylerin engeli olmayan bireylerle eğitsel ve sosyal olarak bütünleşmesini sağlama işlemidir.

87. Evde eğitim nedir, kimler nasıl yararlanır?

En az 6 ay evden çıkamayacak durumda bulunduğunu sağlık kurulu raporuyla belgelendiren erken çocukluk, okul öncesi ve ilköğretim düzeyindeki engelli çocukları RAM'ın yapacağı değerlendirme sonucunda hazırlanacak plana göre gezici öğretmenlerce verilen eğitimidir.

88. Eğitsel değerlendirme ve tanılama nedir?

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; eğitsel amaçla tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçlarının belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamına (normal, fiziksel ve sosyal çevresinden en az uzaklaştırılarak) özel eğitim hizmetine karar verilmesidir.

89. Özel eğitim zorunlu mudur?

Tanısı konulmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitimi zorunludur. Bu eğitim özel eğitim okulları ile diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir. Gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak, özel eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitim süreleri uzatılabilir.

90. Özel eğitim hizmetlerinden nasıl yararlanır?

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak için, tam teşekküllü hastaneden alınan engelli sağlık kurulu raporu (engel oranı en az %20 olmalı) ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezi'ne müracaat edilmelidir.

91. Hangi engel gruplarına ilişkin özel eğitim okulları vardır?

Görme, işitme, zihinsel, otistik ve ortopedik.

92. Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar 3-14 yaş dönemi zorunlu eğitimi nerelerden alırlar?

RAM' da gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlanır ve çocuk kaynaştırmalı eğitim, özel eğitim sınıfı veya çocuğun engeline uygun bir özel eğitim okuluna yönlendirilir. Yahut rehabilitasyon merkezi aracılığıyla destek eğitimi sağlanmak suretiyle örgün eğitim alabilir.

93. Özel eğitimden faydalanan engellilere eğitim desteği yapılıyor mu?

Sosyal güvencesi olsun olmasın özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde verilen destek eğitim hizmetinden yararlanması uygun görülen tüm engelli bireylerin özel eğitim giderlerinin her yıl Maliye Bakanlığı'nca belirlenen kısmı (ayda 8 saat bireysel eğitim için 409,00 TL, grup eğitimi için 115,00 TL, toplamda ise 524,00 TL) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

94. Özel eğitim alan engellilerin özel eğitim okullarına ulaşımı konusunda herhangi bir uygulama var mıdır?

Resmi özel eğitim okullarına giden ve özel eğitim sınıflarına devam eden engelli öğrencilerin okullara erişimleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından ücretsiz sağlanmaktadır.

95. Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarla ilgili RAM' lar tarafından alınan kararlara itiraz yapılabilir mi?

Veli, eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarının her birine birer defa olmak üzere, kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün, okul ve kurumlar ise 70 iş günü içerisinde itiraz edebilirler.

96. Bireysel eğitim programları hazırlama sürecinde velilerin ne gibi sorumlulukları var?

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır. Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlar.

97. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin örgün eğitimdeki yerleri nedir? Kuruluş amaçları ve işlevleri nelerdir?

Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

98. Yükseköğretim kurumlarında eğitim gören engelli bireyin yararlandığı olanaklar nelerdir?

Burs başvurularında kendisine öncelik verilir, yurt kontenjanlarından öncelikli olarak yararlanabilir. Engelli olduğu için, teknik destek sağlamaları yönünde üniversite veya YÖK bünyesinde kurulan engelli birimlerinden talepte bulunabilir

örnek, materyal karşılama, burs temini okulda herhangi bir sorunla karşılaştığında çözümünü için desteklerini temin etme gibi.

29 Ağustos 2012 tarih ve 28396 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları Ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair" Bakanlar Kurulu Kararında "Yükseköğretim programlarına kayıt veya kayıt yenileme sırasında 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 14/1/2012 tarihli ve 28173 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik uyarınca engelli olduğuna dair raporu ilgili yükseköğretim kurumuna sunan öğrencilerin ödemesi gereken öğrenim ücreti tutarlarından, engellilik oranı kadar indirim yapılır." denilmektedir.

*** Anadolu Üniversitesi Senatosu kararı gereğince engel oranı % 40 ve daha fazla olan öğrenciler bu durumlarını engelli olduğuna dair "Sağlık Kurulu Raporu" ile belgelendirmek kaydıyla "**Öğretim Gideri**"ni **ödemeyeceklerdir**. Engelli öğrencilerimiz, engelli olduğuna dair "Sağlık Kurulu Raporu" ile İnternet başvuru işlemini yapıp diğer kayıt belgelerini tamamladıktan sonra banka ödemesini yapmadan AÖF bürosuna başvuracaklardır. ***

99. Engellilerin eğitimleri sırasında daha başarılı olmak ve ders çalışmalarını kolaylaştırmak için sağlanan bir yardım var mıdır?

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kaymakamlıklar aracılığıyla desteklenmeleri halinde eğitimine devam edebilecek ve başarılı olan kişilere bilgisayar ve yazılım desteği vermektedir.

100. Engellilerin eğitiminde sağlanan diğer kolaylıklar nelerdir?

- Görme engelliler için kabartma yazılı kitap basımı,
- Merkezi sınavlara katılacak engelli öğrenciler için uygun sınav ortamları hazırlanması,
- Kaynaştırma yoluyla engelli öğrencilerin akranlarıyla birlikte eğitim görmelerinin sağlanması gibi kolaylıklar yapılmıştır.

KİMLİK KARTI VE SAĞLIK KURULU RAPORU İLE ENGELLİLERE SAĞLANAN HAKLAR

101. Türk Hava Yollarının hizmetlerinde engelliler, hastalar ve refakatçilerine uygulanan indirim nasıldır?

İç ve dış hatlarda engelli ve refakatçisine %25 oranında indirim uygulanmaktadır. Fakat aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir.

Meydan doktoru veya tedavisini yürüten doktorundan "Uçakla seyahatinde herhangi bir sakınca yoktur" raporu alan hasta yolcular Türk Hava Yolları seferlerinde seyahat edebilirler. On günden eski olmayan bu rapor İngilizce veya Türkçe yazılmış olmalıdır.

Uçakta bakıma muhtaç durumdaki hasta yolcular refakatçileri ile beraber uçarlar.

Engelli yolculardan rapor istenmez, ancak kendi başlarına ihtiyaçlarını gideremeyecek ve gerektiğinde uçaktan tahliyesini yine kendi başına yapamayacak durumdaki engelli yolcuların refakatçisi olmadan seyahatlerine izin verilmez. Yirmi dört saatten az süre kalmış uçuşlara sedye talebi kabul edilmemektedir.

102. Demiryolları ve denizyolları hizmetlerinden engelliler ne şekilde faydalanabilmektedir?

6495 sayılı kanununun 88. Maddesiyle engellilerin kendilerine, ağır engellilerin ise kendileriyle birlikte refakatçilerine demiryolları ve denizyollarında seyahat hakkı ücretsiz hale getirilmiş olup bu husustaki yönetmelik 04.03.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

103. Şehirlerarası seyahatlerde engelliler indirimden ne şekilde faydalanmaktadır?

Yaş şartı aranmaksızın en az % 40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti geçerli ücret tarifesi üzerinden % 30 indirimli düzenlenmektedir.

104. Toplu Konut İdaresi tarafından engellilere sunulan haklar nelerdir?

Engelli vatandaşlara **konut sayısının %5'i kadar** kontenjan ayrılmakta olup ve hak sahipleri kura ile belirlenmektedir. Kura sonucu bu kategoriden hak sahibi olmayan başvuru sahipleri diğer alıcılar kategorisindeki başvuru sahipleri ile birlikte tekrar kuraya tabi tutulmaktadır.

105. İstanbul ili içerisinde toplu taşıma araçlarından faydalanırken sağlanan imkânlar nelerdir?

Karaköy' de bulunan İETT Genel Müdürlüğü'ne;

- a) Engelli raporu veya engelli kimlik kartı,
- b) 1 adet resim,
- c) 10TL kart ücreti

İle birlikte başvurularak Beyaz kart çıkartılır. Bu kart ile ekspres otobüsler ve mavi tren dışındaki tüm Büyükşehir Belediyesi' ne ait toplu taşıma araçlarından ücretsiz olarak faydalanılır.

Raporunda ağır engelli ibaresi olan engellilerin beyaz kartında ise "refakatli" yazısı bulunmakta ve bu ücretsiz seyahat hakkında refakatçisiyle birlikte yararlanabilmektedirler.

Ayrıca 6495 sayılı kanununun 88. Maddesiyle engellilerin kendilerine, ağır engellilerin ise kendileriyle birlikte refakatçilerine Türkiye genelindeki belediyelere ait tüm toplu taşıma araçlarında seyahat hakkı ücretsiz hale getirilmiştir olup bu husustaki yönetmelik 04.03.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

106. İstanbul ilinde su faturası abonesi olan engellilere herhangi bir uygulama var mıdır?

İSKİ Tarifeler Yönetmeliği Madde 18.(4) bağlamında

" Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet Genel Müdürlüğü, Milli İstihbarat Teşkilatı ve Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığının kadrolu veya geçici süreli mensubu olarak gerek yürüttükleri güvenlik, asayiş ve istihbarat hizmetleri kapsamında, gerekse Terörle Mücadele Kanunu çerçevesindeki hizmetleri sırasında şehitlik veya gazilik mertebesini haiz olan tüm şehitlerin ailelerine, gazilere ve bunların dul, öksüz ve yetimleri durumundaki ailelerine, **engelliliği en az % 40 oranında olup, rapor ile tevsik edilen engellilerin konutlarına ait faturalandırmalarda konut tarifesinin % 50 si uygulanabilir.**"

Uygulama Ocak 2012 itibariyle başlamış olup indirimden yararlanmak için ikametgâhın bağlı bulunduğu İSKİ Şube Müdürlüğüne başvurulmalıdır.

İstenen Evraklar

- Dilekçe (Şube Müdürlüklerinde hazır matbu dilekçe formu bulunmaktadır.)
- Nüfus cüzdan fotokopisi
- Engelli kimlik kartı ya da sağlık kurul raporu fotokopisi.

Su sözleşmesinin engellinin adına olması gerekmektedir. 18 yaş altı ve ağır engelliler için vasi belgesi istenmektedir. İkamet edilen adres ile TUIK kaydı aynı olmalıdır. Her bir engelli tek su sözleşmesi yapabilir.

GAZİLER, ŞEHİT AİLELERİ, TERÖR MALULLERİ İLE DUL VE YETİMLERİNE SAĞLANAN HAKLAR

107. Toplu Konut İdaresi tarafından gazilere sunulan haklar nelerdir?

İstiklal Savaşı Gazisi, Kore Gazisi, Kıbrıs ve Vatani Hizmet Gazilerine **konut sayısının %5'i kadar** kontenjan ayrılacak ve hak sahipleri kura ile belirlenecektir. Kura sonucu bu kategoriden hak sahibi olamayan başvuru sahipleri diğer alıcılar kategorisindeki başvuru sahipleri ile birlikte tekrar kuraya tabi tutulacaktır.

Toplu Konut İdaresi tarafından şehit aileleri, terör malulleri ile dul ve yetimlerine sunulan haklar nelerdir?

Şehit Aileleri, Maluller (Terör Malulleri) ile Dul ve Yetimlerine kuraya girmeden konut alma hakkı tanınacak, ancak bu kişilerin konutları öncelikli olarak kura ile belirlenecektir.

Ayrıca aşağıdaki kişiler faizsiz kredi hakkında bir defaya mahsus olmak üzere faydalanabilmektedir:

8.6.1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 56 ncı maddesi ile mülga 45 inci ve 64 üncü maddelerine, 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 47 nci maddesine ve 3.11.1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre veya 2330 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlara göre harp veya vazife malulü olmaları sebebiyle kendilerine aylık bağlanana bir konut ile sınırlı olmak kaydıyla Toplu Konut İdaresince faizsiz olarak kredi verilir. Aynı kanunlar kapsamına giren sebeplerle hayatını kaybedenlerin dul ve yetimleri ile harp veya

vazife malullüğü aylığı almaktayken faizsiz kredi hakkından yararlanmaksızın hayatını kaybedenlerin dul ve yetimleri için ise; bir konut ile sınırlı olmak üzere, öncelikle dul eşine, eşi hayatta değilse veya evlenmişse kredi kullanacak çocuklardan en az birisinin yetim aylığı almakta olması kaydıyla aylık bağlanma koşullarına bakılmaksızın talepte bulunan çocuklarına müştereken, bu kişiler bulunmadığı takdirde de öncelikle anaya olmak üzere ana veya babasına konut sahibi yapmak amacıyla Toplu Konut İdaresince faizsiz olarak kredi verilir.

Birinci fıkrada belirtilen haller kapsamında harp veya vazife malulü sayılanlardan sınıf veya görev değiştirerek çalışmaya devam eden kamu görevlileri ile ilgili mevzuatına göre aylık bağlanan malullerden, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında çalışmaya başlamaları nedeniyle ödenmekte olan aylıkları kesilenler de birinci fıkra hükmünden yararlanırlar.

Bu kredinin tavan tutarı, Yüksek Planlama Kurulunca belirlenir. Kredi için yapılacak başvurulara, kredilerin kullandırılmasına, geri ödeme süre ve yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşü alınarak Toplu Konut İdaresince çıkarılan yönetmelik ile belirlenir.

108. Terörle Mücadele Kanunundan kaynaklanan istihdamla ilgili haklar nelerdir?

Kanun kapsamında kabul edilen kişilerin yakınlarından iki kişi talepleri halinde kamuda istihdam hakkı elde edebileceklerdir.